

Blog: Een gezonde geestelijke gezondheidszorg

Geplaatst op 26 augustus 2019

Begin augustus kwam er een rapport uit over de toestand van de geestelijke gezondheidszorg. Conclusie was dat de geestelijke gezondheidszorg geheel aan het vastlopen is. De oorzaken zijn volgens het rapport vooral financiële problemen door teruglopende omzet en een gebrek aan personeel. Oplossingen liggen volgens het rapport onder andere in slimmer werken en inzet van technologie.

De boodschap die dit rapport afgeeft is niet uniek. Steeds vaker komen er signalen dat de geestelijke gezondheid vastloopt. Meer geld en de inzet van techniek zijn sleutelwoorden. Het valt niet te ontkennen dat de budgetten in de geestelijke gezondheidszorg krap zijn. Maar met alleen meer geld en meer technologie zal er niks wezenlijks veranderen.

De verhalen die bij LOC binnenkomen via cliëntenraden, ervaringsdeskundigen en werkers in de geestelijke gezondheidszorg laten wat anders zien. Nog meer dan andere zorgsectoren verstikt de papieren werkelijkheid de echte mensenwereld. Mensen worden gediagnosticeerd aan de hand van een lijstje. En krijgen vervolgens de behandeling die daarbij hoort. En die moet vooral passen binnen de vakjes van wat de verzekeraar vergoedt. Om die vergoeding binnen te krijgen is het belangrijker dat de administratie op orde is dan dat de zorg in de praktijk goed is. De zorgverleners en mensen die een beroep doen op de zorg hebben er in toenemende mate last van.

Het is niet vreemd dat mensen niet meer in de geestelijke gezondheidszorg willen werken. Je zult maar op je kop krijgen omdat je vooral zorg verleend hebt en niet de focus bij de administratie hebt liggen. En dan de mensen die de zorg nodig hebben. Er is minder tijd en aandacht om te kijken wie iemand is en waar hij of zij problemen ervaart. Met een open houding, zonder meteen vanuit een behandeling te denken. En dan de grote groep mensen die doelloos op een instellingsterrein woont zonder veel behandeling of dagactiviteiten.

Ja de geestelijke gezondheidszorg is inderdaad geheel vastgelopen. Met als kanttekening dat er gelukkig ook veel goed gebeurt. Doordat er mensen zijn die vanuit hun hart bezig zijn en lef hebben. Zowel zorgverleners, bestuurders, beleidsmakers als inkopers. Maar dat doen zij ondanks de systemen in plaats van dankzij de systemen.

Uiteraard zijn er pogingen om de geestelijke gezondheidszorg te veranderen. Bijvoorbeeld door overbodige regels te schrappen. Maar dat is volstrekt onvoldoende, want daar zit de kern niet. Het gaat om een verandering in het denken en in de cultuur. Dat is minder makkelijk en snel te veranderen dan een aantal regels af te schaffen.

Steeds meer mensen zien wel dat het zo niet langer kan. Zo is het mooi dat persoonlijke gegevens van ervaringsdeskundigen niet langer gebruikt worden om ggz-organisaties te vergelijken. Dankzij heel veel inzet en doorzettingsvermogen van ervaringsdeskundigen. Maar we zijn er nog lang niet.

We zullen af moeten van het idee dat de geestelijke gezondheidszorg in modellen, evidence based behandelmethoden en meetsystemen te vatten is. Het is echt een misrekening om het produceren van een auto en geestelijke gezondheidszorg hetzelfde te benaderen. Misschien is dat wel de ergste ziekte van deze tijd en ook het grootste probleem in de geestelijke gezondheidszorg.

We zullen moeten aanvaarden dat ieder mens anders is en open moeten onderzoeken waar mensen belemmeringen ervaren. Zodat er vervolgens ook samen met de betreffende persoon en diens netwerk oplossingen kunnen komen. Niet uit een DSM-boekje, maar met de deskundigheid van mensen die daarom hulpverlener zijn geworden. In de geestelijke gezondheidszorg zullen we terug moeten naar de menselijke maat. In de relatie tussen de persoon die zorg nodig heeft, diens naasten en de hulpverleners.

Tien jaar geleden heeft LOC de visie 'waardevolle zorg' gepubliceerd. En die gaat precies hierover. Daarin verwoorden we dat mensen uniek zijn en zorg moeten krijgen die bij hen past. Zodat ze hun leven kunnen leiden. Van betekenis kunnen zijn voor zichzelf en voor anderen. Want ook dat is een aspect dat in de geestelijke gezondheidszorg te weinig aan bod komt. Niemand is alleen maar patiënt. Juist door goede zorg te ontvangen kunnen mensen blijven participeren in de maatschappij. En doen wat zij belangrijk vinden. Daarmee krijgen we een samenleving waar iedereen van belang is en een bijdrage mag leveren.

Steeds meer raak ik ervan overtuigd dat het anders kan en anders moet. En dat de zorg daar effectiever en betaalbaarder door wordt. Waarmee mensen zich gelukkiger voelen. En we ook een samenleving krijgen die prettiger is. Dat vergt andere manieren van denken en doen. Het is niet makkelijk iets dat zolang ingesleten is te veranderen. Het kost tijd, uithoudingsvermogen en veel inzet. Maar het is mogelijk!

LOC kiest ervoor om niet vanaf de zijlijn te roepen dat het anders moet. Want dat is de traditionele rol van een cliëntenorganisatie. We willen ons actief inzetten om mensen samen te brengen die de geestelijke gezondheidszorg menselijker willen maken. Daar gaan we de komende tijd aan werken. Wetend dat dat niet vanzelf gaat. Als we genoeg mensen weten te verbinden die dat willen gaat het lukken. Doe je mee?